

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Directie Participatie
Nationaal Programma Radioactief Afval
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Natuur en Milieufederatie Groningen

Bankastraat 77
9715 CJ GRoningen

info@nmfgroningen.nl
www.nmfgroningen.nl

050 – 313 08 00

NL39 TRIO 0379 4674 10

Digitaal verzonden via

<https://www.platformparticipatie.nl/npra/default.aspx>

Datum 21 maart 2025

Onderwerp Zienswijze Nationaal Programma Radioactief Afval (NPRA)

Geachte directie Participatie,

De Natuur en Milieufederaties Groningen en Drenthe willen hierbij een zienswijze inbrengen in het kader van het Nationaal Programma Radioactief Afval. Op basis van onze bevindingen adviseren wij verdere stappen voor uitbreiding van kernenergie in Nederland op te schorten. Daarnaast voor de verdere procedure Nederlandse zoutkoepels en de provincies Groningen en Drenthe uit te sluiten als zoekgebieden voor eindbergingen.

Radioactief afval is een probleem

Allereerst willen wij reageren op de uitgangspunten van het NPRA. Het feit dat er de nadruk op ligt dat het veilig moet en geen onredelijke lasten met zich meebrengt geeft wat ons betreft duidelijk aan dat nucleair afval een probleem is waarvoor geen goede oplossing bestaat. Dat betekent wat ons betreft dat we deze afvalstroom moeten voorkomen door geen extra kerncentrales te bouwen.

Hoewel het vorige kabinet heeft besloten om twee kerncentrales te laten bouwen en dit kabinet er twee extra heeft gepland is gebleken dat er vanuit de markt niet enthousiast wordt gereageerd. Zowel financiers als bouwers haken af. Dat is een extra teken dat dit blijkbaar ook financieel-economisch een riskante onderneming is. Tegelijk blijkt uit het NPRA dat u nog geen enkel zicht heeft op een verantwoorde en betaalbare oplossing voor het afvalprobleem dat duizenden jaren moet worden opgeslagen.

Het niet bouwen van deze extra kerncentrales zou dus veel problemen tegelijk oplossen: voorkomen van een financieel debacle, meer ruimte voor echt duurzame oplossingen en het voorkomt ook nog eens het afvalprobleem.

In de rangorde van uitgangspunten staat wat ons betreft dan ook het derde uitgangspunt centraal: het voorkomen en zo klein mogelijk maken van ontstaan van hoog radioactief afval.

Geen ondergrondse opslag in Groningen en Drenthe

Hoewel het programma nog geen uitgewerkte plannen bevat over ondergrondse eindberging kunnen wij op dit moment al wel de conclusie trekken dat dit in de ondergrond van Groningen en Drenthe niet verantwoord is. Daarnaast kleven er aan opslag in zoutkoepels ook nog eens extra risico's.

Het programma lijkt nu al uit te gaan een eindberging die uitsluitend in de diepe ondergrond moet plaatsvinden. Nergens blijkt echter uit dat diepe eindberging veilig of veiliger is dan op de bovengrond. In Groningen en Drenthe weten wij als geen ander dat de kennis over de ondergrond beperkt is. Hoewel de gaswinning in het Groningen-veld is gestopt is zeker dat er voor een onbekende periode er sprake zal zijn van seismische activiteit. Daarnaast vinden er in de ondergrond van Groningen en Drenthe momenteel al economische (mijnbouw)activiteiten plaats. Het gaat hierbij om de gaswinning uit kleine velden, ondergrondse gasopslag, zoutwinning en magnesiumwinning. Daarnaast zijn er concrete plannen voor waterstof- en perslucht opslag in de ondergrond. Bovendien is Drenthe van elementair belang voor de zoetwatervoorziening van zowel Groningen als Drenthe.

Er is overigens in het buitenland al wel kennis en ervaring opgedaan met opslag van kernafval in zoutkoepels. Zo leren de ervaringen met opslag van kernafval in zoutkoepels in de Verenigde Staten, Denemarken en Duitsland ons dat zoutkoepels ongeschikt zijn. De Duitse zoutkoepel Asse in de deelstaat Nedersaksen was in 1976 hét voorbeeld voor Nederland om ook kernafval in zoutkoepels op te slaan. In de zoutkoepel Asse stroomt echter jaarlijks 4,4 miljoen liter water naar binnen en moeten de 125.000 vaten kernafval weer opgegraven worden (kosten 5 miljard euro). De Duitse zoutkoepel Gorleben bleek na veertig jaar onderzoek (kosten 1,6 miljard euro) ongeschikt, waarop eind november jl. begonnen werd de al aangelegde mijn op te vullen met 400.000 ton zout.

Samengevat kan worden gesteld dat van al deze ondergrondse activiteiten de consequenties voor de stabiliteit van de ondergrond en de cumulatieve effecten op de lange termijn zijn volledig onbekend zijn. Een dergelijk gebrek aan kennis en inzicht vraagt om het voorzorgsbeginsel toe te passen en daarom om zoutkoepels en de provincies Groningen en Drenthe uit te sluiten voor locaties van diepe eindberging.

Bovengrondse effecten in Groningen en Drenthe onverantwoord

In Groningen en Drenthe heeft de aardgaswinning diepe sporen achtergelaten in beide provincies. Veel gebouwen zijn fysiek beschadigd. De aardgaswinning heeft ook geleerd dat de gezondheidsrisico's verder gaan dan de directe aantasting van de veiligheid, maar dat vele mensen mentaal gebukt gaan onder dit overheidsfalen. Het zal vele tientallen jaren duren voordat deze provincies hiervan hersteld zijn.

De bovengrondse effecten van diepe eindberging zijn omvangrijk. Een eerste berekening geeft aan dat de bovengrondse ruimte die nodig is hiervoor een terrein van ongeveer 2.5 vierkante kilometer beslaat. Dat zou wederom een enorme aantasting van het landschap en de gebouwde omgeving kunnen betekenen. Het zal ook een contraproductief effect hebben op het vertrouwen in de overheid.

Diepe eindberging is niet wat men een Nij Begun noemt en is ook geen goede invulling van de ereschuld die het Rijk heeft richting Groningen en Drenthe.

Als gevolg van dit proces rondom diepe eindberging zullen mensen in Groningen en Drenthe wederom jarenlang in onzekerheid leven omdat hun omgeving opnieuw wordt bedreigd. Het draagt ook niet bij aan het herstel van de diep geslagen wonden.

Participatietraject van 10 tot 40 jaar.

Uit het programma blijkt dat u van plan bent een participatietraject te starten van 10 tot 40 jaar voordat er zicht komt op een besluit over de eindberging. In de komende jaren worden ondertussen de procedures voor de extra kerncentrales gestart. Wij vinden deze aanpak ook uit het oogpunt van participatie een onhoudbaar concept en waar we ook geen medewerking aan zullen vernemen.

Bovenstaande is naar ons idee meer dan genoeg reden om de uitbreiding van kerncentrales te staken en op voorhand ondergrondse locaties in Groningen en Drenthe uit te sluiten voor nader onderzoek naar diepe eindberging.

Mede namens Reinder Hoekstra, directeur-bestuurder van Natuur en Milieufederatie Drenthe.

Met vriendelijke groet,

Jan-Willem Lobeek

Directeur-bestuurder Natuur en Milieufederatie Groningen